

Quicksan Wet natuurbescherming Achterweg 33 te Rumpt

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btw nr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Veldonderzoek W.A. (Wiegert) Steen
Tekst: W.A. (Wiegert) Steen

Projectnummer: 2022-048
Wijze van citeren: Steen, W.A., 2022. Quicksan Wet natuurbe-
scherming Achterweg 33 te Rumpt. Ecologisch
Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2022-
048.

In opdracht van: Bouwkundig ontwerp bureau JORDESIGN
Contactpersoon: Jordi de Groot

Datum: 11-2-2022
Ondertekening: S. (Susan) Zwerver
Paraaf: SZ

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ecologisch deskundigen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1. Aanleiding	4	6. Mitigatie soortbescherming	21
1.1. Situatie	4	6.1. Algemene maatregelen	21
1.2. Probleemstelling	4	6.2. Zorgplicht	21
1.3. Geldigheid onderzoek	5	6.3. Algemene broedvogels	21
2. Onderzoeksmethode	7	7. Conclusie en advies	23
2.1. Literatuuronderzoek	7	7.1. Beantwoording onderzoeksvragen	23
2.2. Veldonderzoek	7	7.2. Conclusie	24
2.3. Effectenanalyse	7	7.3. Kansen voor natuur	24
3. Gebiedsbescherming	8	8. Literatuurlijst	26
3.1. Natura 2000 gebieden	8	8.1. Literatuur	26
3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN)	10	8.2. Websites	26
4. Soortbescherming	11	Bijlage A. Wettelijk kader	27
4.1. Vaatplanten	11	Wet Natuurbescherming	27
4.2. Grondgebonden zoogdieren	11	Zorgplicht	27
4.3. Vleermuizen	12	Natura 2000-gebieden	27
4.4. Vogels	15	Soortbescherming	28
4.5. Vissen	18	Beschermde houtopstanden	30
4.6. Amfibieën	18	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	31
4.7. Reptielen	18	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	31
4.8. Ongewervelden	18	Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen	35
5. Houtopstanden	20	Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten	36
5.1. Conclusie houtopstanden	20	Bijlage D. Ecologisch deskundige	37

Samenvatting

Aanleiding

Familie van den Hurk is voornemens om het woonhuis aan de Achterweg 33 te Rumpt te slopen en hiervoor nieuwbouw te realiseren. De nieuwbouw zal bestaan uit twee vrijstaande woningen aan de voorzijde van het kavel. De grote schuur blijft behouden, maar een kleine aanbouw van de schuur wordt wel gesloopt. De tuin en het weiland achter wordt opnieuw ingericht. De sloopwerkzaamheden kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Resultaten

Tijdens het veldbezoek zijn meerdere potentiële vaste rust- en/of verblijfplaatsen van beschermde soorten aangetroffen. Het woonhuis bevat vaste rust- en/of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en mogelijk nestplaatsen van gierwaluw en huismus. In de aanbouw van de schuur is een mogelijk vaste rust- en verblijfplaats van steenuil aanwezig. Daarnaast kunnen algemene broedvogels tot broeden komen in de bebouwing en in de aanwezige begroeiing. Tijdens het veldbezoek zijn twee nesten aangetroffen van kauwtjes in het woonhuis.

Effecten

Het is mogelijk dat voorgenomen maatregelen een negatief effect hebben op beschermde soorten en hun verblijf- en nestplaatsen. Werkzaamheden aan het woonhuis en schuur kunnen leiden tot het verlies van mogelijke nest- of verblijfplaatsen van huismus, gierwaluw, steenuil en gebouwbewonende vleermuizen (Tabel 2). Wanneer binnen het broedseizoen wordt gewerkt, worden ook negatieve effecten verwacht op algemene broedvogels. Het bovenstaande houdt mogelijk een overtreding in van artikel 3.1 (voor vogelsoorten) en 3.5 (voor vleermuizen) van de Wet natuurbescherming. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden en houtopstanden (Tabel 1 en 3).

Tabel 1 | Samenvatting gebiedsbescherming met effecten en vervolgstappen

Gebied	Bescherming	Afstand	Effecten?	Vervolgstappen?
Lingegebied & Diefdijk-Zuid	Natura 2000	3,5 km	Nee	geen
Linge	NNN	250 m	Nee	geen

Tabel 2 | Samenvatting soortbescherming met aanwezigheid, effecten en vervolgstappen per soortgroep

Soortgroep	Effecten	Vervolgstappen
Vaatplanten	Nee	Geen
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Geen
Vleermuizen	Mogelijk overtreding artikel 3.5	Aanvullend onderzoek
Vogels met jaarrond beschermd nest	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Aanvullend onderzoek
Algemene vogels	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Werken buiten broedseizoen
Vissen	Nee	Geen
Amfibieën	Nee	Geen
Reptielen	Nee	Geen
Ongewervelden	Nee	Geen

Tabel 3 | Samenvatting beschermde houtopstanden met vervolgstappen

Houtopstanden	Aanwezig?	Bescherming	Vervolgstappen?
Houtopstanden	Nee	n.v.t.	geen

Conclusie

Negatieve effecten op algemene broedvogels zijn te voorkomen door preventieve maatregelen (hoofdstuk 6) in acht te nemen, zoals het werken buiten de broedperiode. Voor onbeschermde en vrijgestelde soorten geldt de algemene zorgverplichting. Verder is aanvullend onderzoek nodig naar vaste rust en/of verblijfplaatsen van huis-mus, gierzwaluw steenuil en gebouwbewonende vleermuizen. Van deze soorten zijn de onderzoeksperiodes weergegeven in Tabel 4. Indien beschermde verblijfplaatsen of nesten aanwezig zijn, dient mogelijk een onthef-fing aangevraagd te worden. Ten slotte worden er geen negatieve effecten verwacht op beschermde natuurge-bieden en houtopstanden.

Tabel 4 | Onderzoeksperiodes per soort(groep). Per soort(groep) aangegeven in welke periodes onderzoek plaats kan vinden (NGB, 2017). Voor sommige soorten geldt dat de periode en de inspanning per functie verschillend kan zijn.

Type	Minimaal aantal onderzoeken	Tussen-periode (dagen)	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt
Vleermuis – zomer	3 bezoeken	20									
Vleermuis – najaar	2 bezoeken	20									
Steenuil	3 bezoeken	10									
Huis-mus	2 bezoeken	10									
Gierzwaluw	3 bezoeken	10									

1. Aanleiding

1.1. Situatie

Familie van den Hurk is voornemens om het woonhuis aan de Achterweg 33 te Rumpt te slopen en hiervoor nieuwbouw te realiseren. De nieuwbouw zal bestaan uit twee vrijstaande woningen aan de voorzijde van het kavel. De grote schuur blijft behouden, maar een kleine aanbouw van de schuur wordt wel gesloopt. Ook de tuin en het weiland achter wordt opnieuw ingericht. Hiervoor wordt in samenwerking met Landschapsbeheer Gelderland een inrichtingsplan gemaakt. In Figuur 1.1 en Afbeelding 1.1 t/m 1.6 is een impressie van het plangebied en de directe omgeving te zien.

De sloopwerkzaamheden kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. De Wet natuurbescherming heeft drie beschermingsregimes:

- gebiedsbescherming;
- soortenbescherming;
- beschermde houtopstanden.

In Bijlage A vindt u meer informatie over de Wet natuurbescherming en overige relevante wetgeving.

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is een onderzoek uitgevoerd naar het mogelijke voorkomen van beschermde natuurwaarden middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan). Het doel van dit onderzoek is om te onderzoeken of er door het uitvoeren van de werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming of andere wet- en regelgeving (NNN) is te verwachten. En zo ja, wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de vigente wet- en regelgeving uit te voeren?

In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toetsing beschreven.

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Gelderland.

1.2. Probleemstelling

Om goed voorbereid te zijn op eventueel noodzakelijke maatregelen of een vergunning of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming geeft een Quickscan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Gebiedsbescherming

- Zijn negatieve effecten op Natura 2000 gebieden te verwachten en is een Voortoets noodzakelijk?
- Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland te verwachten en is een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenen werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

Houtopstanden

- Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren. Uiteindelijk wordt daarmee de vraag beantwoord:

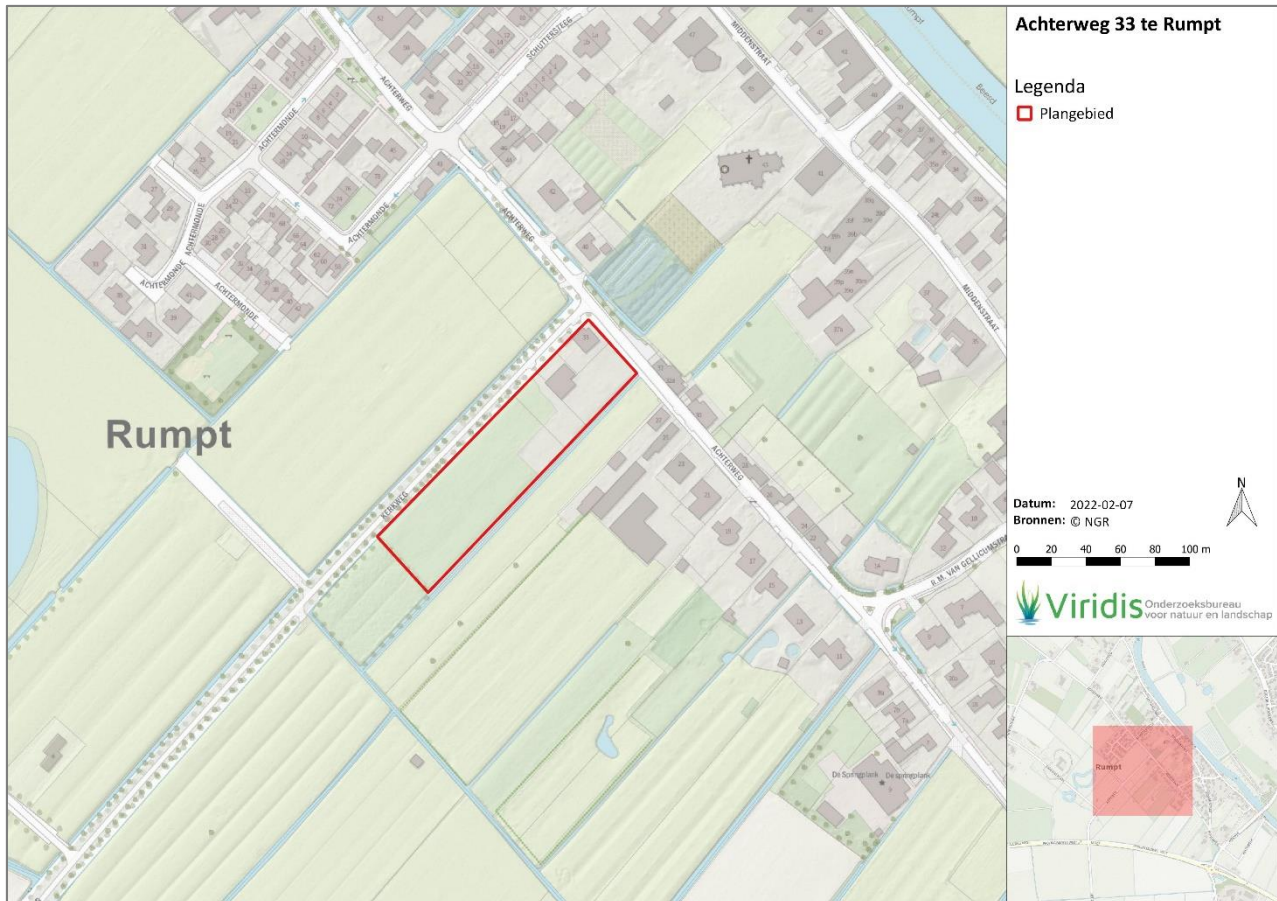
- Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?

1.3. Geldigheid onderzoek

Deze Quickscan is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve

veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn". Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 1.1. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

Figuur 1.1 | Plangebied Achterweg 33 te Rumpt.

Afbeelding 1.1 | Voorzijde woonhuis.

Afbeelding 1.2 | Zijgevel woonhuis.

Afbeelding 1.3 | Achterzijde woonhuis.

Afbeelding 1.4 | Weilandje met geiten.

Afbeelding 1.5 | Grote schuur met te slopen aanbouw.

Afbeelding 1.6 | Weiland achter.

2. Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied onderzocht door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie. Op deze manier wordt het voorkomen bepaald van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en wordt gekeken of de voorgenomen ingrepen effecten hebben op beschermde natuurgebieden of beschermde houtopstanden. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

2.1. Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek naar beschermde gebieden, soorten en houtopstanden is o.a. gebruik gemaakt van informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provinciale Structuurvisie van de betreffende provincie. Daarnaast zijn verspreidingsgegevens uit het archief van Bureau Viridis, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van soortenorganisaties gebruikt. In het kader van woningbouw in het naastgelegen weiland is door Bureau Bleijerveld in 2018 een Quicksan Wet natuurbescherming uitgevoerd (Bleijerveld, 2019). Hierbij is ook aanvullend steenuil onderzoek gedaan. Daarnaast heeft Bureau Viridis in 2020 broedvogel- en vleermuisonderzoek in de huurwoningen van KleurrijkWonen (Steen, 2020). Ook deze gegevens zijn gebruikt voor onderhavige Quicksan. De gebruikte bronnen staan vermeld in hoofdstuk 8.

De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten. Voor literatuuronderzoek naar houtopstanden is gebruik gemaakt van bestaande digitale kaarten van de bebouwde kom voor de betreffende gemeente.

2.2. Veldonderzoek

Bureau Viridis heeft op 4 februari 2022 een veldbezoek uitgevoerd. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde natuurwaarden kunnen voorkomen of dat er voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is.

2.3. Effectenanalyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen gegevens van beschermde soorten, beschermde gebieden en houtopstanden zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Als blijkt dat er beschermde natuurwaarden zijn die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven in onderhavige rapportage. Wanneer mogelijk worden alternatieven of mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien de aanwezigheid van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft wordt dit aangegeven in de toetsing.

3. Gebiedsbescherming

De wetgeving met betrekking tot beschermde gebieden betreft Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Bescherming van Natura 2000 gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming. Vanuit de Provinciale Structuurvisie zijn een aantal gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en daarmee provinciaal beschermd.

Naast de gebiedsbescherming geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Ook de niet-beschermde gebieden vallen hier dus onder. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Bij elke project dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht, zie ook Bijlage A.

3.1. Natura 2000 gebieden

Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden. Hierbij zijn er specifieke instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd per gebied.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kunnen mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer het mogelijk is dat er effecten kunnen zijn dan dient er door middel van een Voortoets op voorhand getoetst te worden wat de effecten van een project tijdens de uitvoerfase en gebruiksfase zijn op de ter plaatse aangewezen habitattypen en -soorten. Indien het niet mogelijk is om significante negatieve effecten op voorhand uit te sluiten is er sprake van een vergunnings-

plicht en moet een 'Passende beoordeling' uitgevoerd worden. Dit is afhankelijk van of de plannen significant negatieve invloed kunnen hebben of niet. In deze toetsing worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend door het bevoegd gezag. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid' ligt op een afstand van 3,5 kilometer (Figuur 3.1).

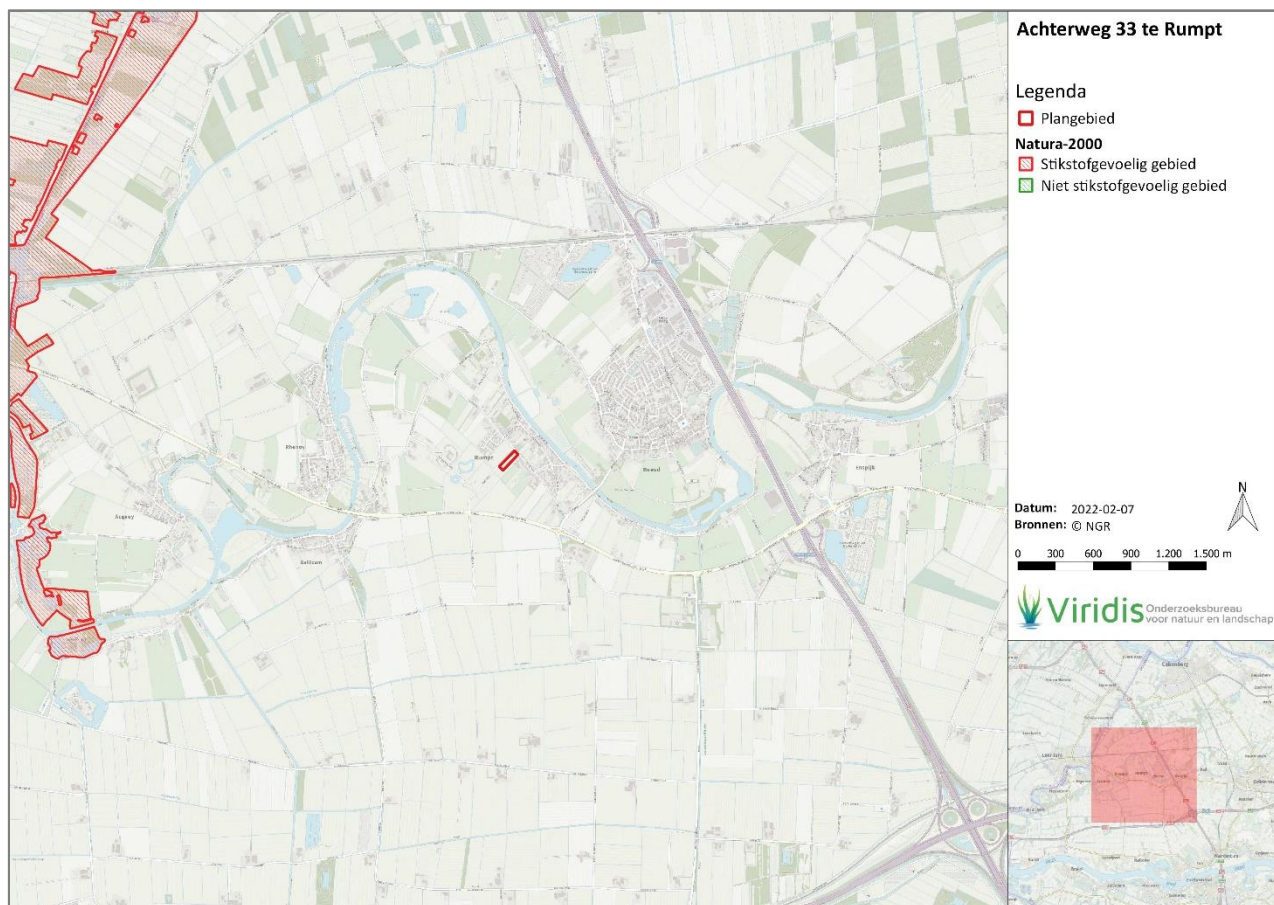
Effectbeoordeling Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Natura 2000 gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is geen sprake. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied ligt op voldoende ruime afstand dat geen negatieve invloed verwacht wordt van factoren die slechts een korte reikwijdte hebben, zoals bodemtrillingen, geluids- en lichtbelasting. De enige factor die op grotere afstand werkzaam is en op basis van zijn reikwijdte van invloed kan zijn, betreft stikstofdepositie. Sinds de inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering is er een partiële bouwvrijstelling van kracht. Aan deze bouwvrijstelling is invulling gegeven in artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming. De belangrijkste voorwaarde is de tijdelijkheid van de activiteit. De activiteiten waar in deze Quickscan van wordt uitgegaan vallen binnen deze vrijstelling. Van belang is dan wel dat er geen wezenlijke verandering is in het gebruik van het plangebied. Activiteiten mogen dan vergunningvrij worden uitgevoerd, mits enkel sprake is van de factor stikstofdepositie en de depositie tijdelijk is.

Conclusie Natura 2000

Het is niet noodzakelijk om een Voortoets in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

Figuur 3.1 | Plangebied ten opzichte van het Natura-2000 gebied 'Lingegebied & Diefdijk-Zuid'.

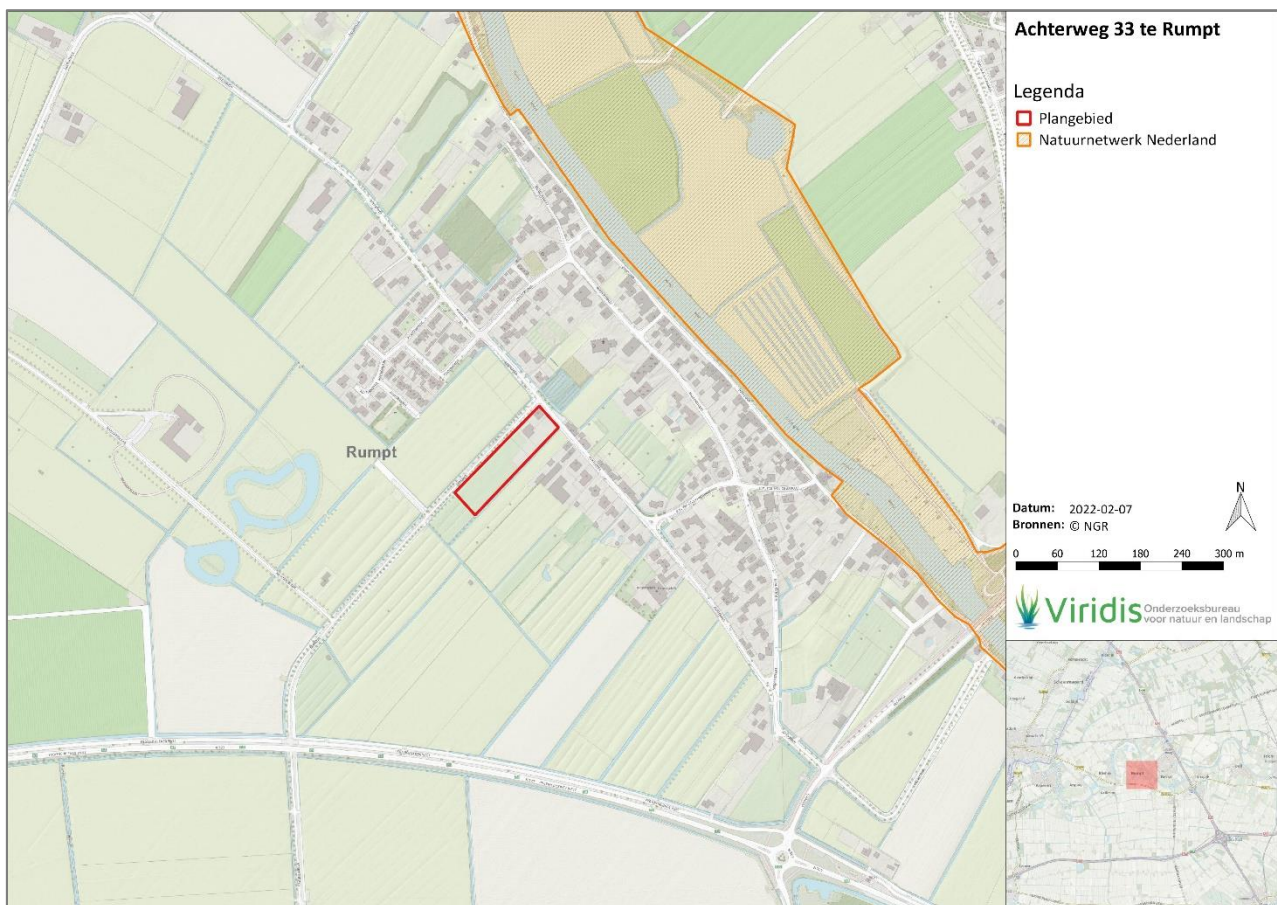
3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het NNN vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de gebieden aangewezen voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Een 'Nee, tenzij'-toets dient te worden uitgevoerd wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het

netwerk optreden en/of een bestemmingsplanwijziging moet worden doorgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden als gevolg van de voorgenumen maatregelen.

Conclusie NNN

Voor dit project is het uitvoeren van een 'Nee, Tenzij'-toets niet nodig omdat het plangebied buiten de begrenzing van het NNN ligt (Figuur 3.2).

Figuur 3.2 | Plangebied ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

4. Soortbescherming

Dier- en plantensoorten zijn verdeeld in drie categorieën en worden in meer of mindere mate beschermd:

- Vogelrichtlijnsoorten, hieronder vallen alle inheemse vogelsoorten (artikel 3.1);
- Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5);
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Per wetsartikel gelden een aantal verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden bij de geplande ingreep. Bij ruimtelijke ingrepen houdt dit hoofdzakelijk verband met de bescherming van nesten, bescherming van verblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop en verbod op het doden of verwonden van beschermde soorten. Op deze verbodsbepalingen gelden enkele uitzonderingen. Zo is provinciaal een vrijstellingslijst vastgesteld met daarop een aantal soorten waarvoor deze verbodsbepalingen niet gelden. Ook kan er in specifieke gevallen gewerkt worden volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode waarin voorschriften opgenomen zijn om de effecten te beperken. Naast de verbodsartikelen voor de soorten en gebieden geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle inheemse dier- en plantensoorten, inclusief de niet beschermde en vrijgestelde soorten. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Deze zorgverplichting geldt voor alle hieronder beschreven soortgroepen en zal daarom niet nog eens per soortgroep worden beschreven. In het volgende hoofdstuk worden algemene mitigerende maatregelen beschreven om aan de zorgplicht te voldoen.

Hieronder worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Per soortgroep is een effectenbeoordeling opgenomen waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

4.1. Vaatplanten

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde vaatplanten verwacht in het plangebied. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Binnen het plangebied zijn hoofdzakelijk voedselrijke gronden aanwezig. De omgeving van het plangebied wordt goed ontwaterd en het plangebied wordt regelmatig gemaaid. Beschermde vaatplanten hebben zeer specifieke habitat-eisen en groeien voornamelijk op voedselarme, kalkhoudende bodem. Deze zijn binnen het plangebied niet aanwezig.

Effectbeoordeling vaatplanten

Ondanks dat het veldonderzoek is uitgevoerd in een minder geschikte periode voor het inventariseren van planten, is er op basis van het literatuur- en veldonderzoek niet te verwachten dat beschermde vaatplanten in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Negatieve effecten op beschermde soorten vaatplanten zijn daarom uitgesloten. Een nader onderzoek naar beschermde vaatplanten is daarom niet noodzakelijk.

Conclusie vaatplanten

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:
→ In het plangebied geen beschermde vaatplanten aanwezig zijn.

4.2. Grondgebonden zoogdieren

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF is het voorkomen van bever (*Castor fiber*), buning (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) bekend in de omgeving van het plangebied. Naast de bovengenoemde soorten kunnen ook algemene grondgebonden zoogdieren als egel (*Erinaceus europaeus*) en bosmuis (*Apodemus sylvaticus*) voorkomen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Deze soorten staan op een lijst met soorten die in de Provincie Gelderland vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Bijlage B). Andere

beschermde grondgebonden zoogdieren zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden op basis verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop niet verwacht.

Bever

Vanuit de NDFF zijn waarnemingen van bever bekend langs de Linge. Bevers komen voor langs moerassen, meren en rivieren, op overgangssituaties tussen land en water. De soort prefereert landschappen met broekbossen, met bijvoorbeeld wilgen en populieren. Een geschikt leefgebied bevat oevers met bomen, hoewel oevers zonder bomen ook worden benut. Bevers vormen hun eigen leefgebied door takken te verzamelen en hier dammen en burchten van te bouwen (Zoogdierverseniging, 2021). Binnen het plangebied zijn geen oevers met bomen aanwezig, waardoor geschikt leefgebied ontbreekt voor de bever.

Bunzing

De bunzing komt voor in kleinschalig landschap met houtwallen en sloten, waarbij rommelhoekjes, verlaten hopen van bijvoorbeeld konijnen en holle bomen als schuilplaats kunnen dienen (Zoogdierverseniging, 2021). Daarvan is hier geen sprake. Het terrein heeft amper begroeiing en de vegetatie in het weiland is monotoon. In de directe omgeving is wel veel geschikt leefgebied aanwezig zoals het kleinschalige landschap tussen de Achterweg en de Middenstraat of aan de Achterweg ter hoogte van huisnummer 11 t/m 17.

Hermelijn

Hermelijnen komen voor in allerlei verschillende landschappen, in bossen, duinen, houtwallen en akkers, zolang er maar voldoende begroeiing aanwezig is. Deze soort leeft in hopen van andere zoogdieren en verplaatst zich langs lijnvormige elementen als muurtjes, heggen of oevers (Zoogdierverseniging, 2021). Het terrein is ook voor hermelijn weinig geschikt door het ontbreken van geschikte begroeiing. In de omgeving is wel geschikt leefgebied aanwezig zoals het kleinschalige landschap tussen de Achterweg en de Middenstraat of aan de Achterweg ter hoogte van huisnummer 11 t/m 17.

Wezel

Wezels leven in veel verschillende biotopen, maar voornamelijk in open, droge natuur- en cultuurlandschap. De soort leeft graag in de buurt van beschutting

als bosschages, heggen en houtstapels. Hierbij is het van belang dat er voldoende prooidieren aanwezig zijn in de omgeving. Wezels leven vaak in oude hopen van ratten, muizen en konijnen (Zoogdierverseniging, 2021). Zoals eerder aangegeven heeft het plangebied weinig begroeiing en de vegetatie in het weiland is monotoon. Daarnaast zijn voldoende geschikte alternatieven aanwezig in de omgeving van het plangebied.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdieren

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde grondgebonden zoogdieren (met uitzondering van enkele vrijgestelde soorten als egel of huisspitsmuis) in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde grondgebonden zoogdieren. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Een nader onderzoek naar beschermde grondgebonden zoogdieren is niet noodzakelijk.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Negatieve effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren uitgesloten zijn.
- Er rekening gehouden moet worden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

4.3. Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebied.

Vaste verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn globaal te verdelen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en boombewonende soorten zoals rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentoni*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (in spouwmuren, achter

gevelbetimmeringen, achter dakbeschot en in schoorstenen etc.). Andere soorten zoals de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten (Bijlage C).

Gebouwbewonende vleermuissoorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) bekend. Tijdens vleermuisonderzoeken in 2020 in het kader van renovatiewerkzaamheden voor KleurrijkWonen zijn zomer- en kraamverblijfplaatsen van laatvlieger aangetroffen in woningen aan de Schuttersteeg en zomer-, kraam-, en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in woningen aan de Achtermonde en de Achterweg (Steen, 2020). In de woning van Achterweg 30 gaat het om een kraamkolonie van 30 gewone dwergvleermuizen in de spouwmuur. Daarnaast zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen tijdens zoldertellingen in de Hervormde kerk Rump (NDFF).

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats onder andere achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Openingen van 1,5 cm bij 5 cm zijn al voldoende voor vleermuizen. Het woonhuis is opgetrokken uit een bakstenen gevel met open stootvoegen, waardoor de spouwmuur toegankelijk is voor vleermuizen. Tijdens het veldbezoek is er een gewone dwergvleermuis achter een boeibord aan de achterzijde van het woonhuis (Afbeelding 3.1 t/m 3.3). Achter het boeibord is voldoende ruimte aanwezig voor de vleermuizen om erachter te verblijven. Daarnaast heeft het dak kantpannen die toegang bieden tot het dak en de spouw. Ook deze plekken kunnen door vleermuizen worden gebruikt.

Afbeelding 4.1 | Boeibord aan de achterzijde van de woning.

Afbeelding 4.2 | Gewone dwergvleermuis achter boeibord.

Afbeelding 4.3 | Keutels van vleermuizen achter het boeibord.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. In het plangebied zijn verschillende bomen aanwezig. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes, spleten en loszittend schors. Dergelijke geschikte openingen zijn niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom in het plangebied niet te verwachten.

Vliegroutes

Om zich van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen om zich te oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route gebruiken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een significant negatief effect op de vleermuispopulatie in het gebied hebben. Het verdwijnen van een essentiële vliegroute leidt zo tot het niet meer functioneren van een verblijfplaats. Dergelijke essentiële vliegroutes zijn strikt beschermd.

In het plangebied is geen sprake van doorlopende lijnvormige elementen. Essentiële vliegroutes zijn daarom in het plangebied uitgesloten. Wel bevindt zich een mogelijke essentiële vliegroute net buiten het plangebied langs de Schuttersteeg. Deze wordt door de werkzaamheden niet aangetast.

Foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Het is uitgesloten dat er essentieel foerageergebied aanwezig is in het plangebied. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig in de tuinen en het omliggende groen rondom het plangebied.

Effectbeoordeling vleermuizen

Achter het boeibord van het woonhuis is een gewone dwergvleermuis aangetroffen. Ook heeft het woonhuis verschillende andere openingen die toegang bieden tot geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen. Negatieve effecten op vaste rust en/of verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet uit te sluiten door de werkzaamheden. Er is dan sprake van overtreding van artikel 3.5 uit de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek naar vleermuizen (volgens het Vleermuisprotocol 2021) is nodig om de aan- of afwezigheid van deze soorten in het plangebied vast te stellen. Mogelijk is het nodig een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen. Onderzoek naar boombewonende vleermuizen is hier niet nodig.

Omdat er geen lijnvormige elementen worden aangeast is het uitgesloten dat de sloopwerkzaamheden negatieve effecten hebben op vaste vliegroutes van vleermuizen. Ook maakt het plangebied geen onderdeel uit van essentieel foerageergebied. Negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn uitgesloten.

Voor het project liggen kansen om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door natuurinclusief te bouwen. Hiervoor worden in paragraaf 7.3 aanbevelingen gedaan.

Conclusie vleermuizen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Gewone dwergvleermuis een verblijfplaats heeft achter het boeibord van het woonhuis.
- Het niet uitgesloten is dat in het plangebied andere verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten aanwezig zijn.
- Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten niet kunnen worden uitgesloten en nader onderzoek noodzakelijk is.
- Negatieve effecten op verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten kunnen worden uitgesloten.

- Er geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn in het plangebied.
- Het plangebied als foerageergebied door vleermuizen gebruikt kan worden, echter niet als essentieel foerageergebied

4.4. Vogels

Voor vogels wordt in de Wet natuurbescherming onderscheid gemaakt tussen soorten met een jaarrond beschermde nestplaats en algemene broedvogels waarvan de nesten uitsluitend beschermd zijn gedurende de periode waarin deze in gebruik zijn (zie Tabel A in Bijlage A). In het plangebied is bekeken of er jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig (kunnen) zijn. Ook is gezocht naar nesten van en geschikte nestgelegenheid voor algemene broedvogels.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. Het betreft boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), kerkuil (*Tyto alba*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), ransuil (*Asio otus*), roek (*Corvus frugilegus*), sperwer (*Accipiter nisus*) en steenuil (*Athene vidalii*).

Huisumus

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestplaats. Er zijn tijdens het veldbezoek geen huismussen waargenomen in het plangebied. De aanwezigheid van de huismus kan echter niet worden uitgesloten in het plangebied. Het woonhuis heeft ronde dakpannen waar ruimte onder aanwezig is waar huismussen tot broeden kunnen komen (Afbeelding 4.4). De tuin maakt van het plangebied geschikt leef- en broedgebied. Nader onderzoek is noodzakelijk om de gebruiksfuncties voor de huismus in het plangebied verder inzichtelijk te maken.

Afbeelding 4.4 | Door het ontbreken van vogelschroot is onder de ronde dakpannen ruimte voor huismus aanwezig om tot broeden te komen.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies op daken van woningen en (vaak) oude gebouwen. Meest gebruikte nestlocaties zijn op daken onder scheefliggende of kapotte dakpannen, nokpannen, gaten en kieren onder de dakrand en dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Daarnaast worden soms gaten in muren, kunstmatige nestkasten of nestpannen, in ventilatieschachten en in gaten achter regenpijpen gebruikt. Een vrije uitvliegroute op minimaal enkele meters boven de grond is één van de vereisten waar elke nestlocatie aan voldoet. Hoogte heeft altijd voorkeur boven gelijksoortige lager gelegen potentiële nestlocaties. Daarnaast is in daken een hellingshoek van 45 graden vereist om de gierzwaluw de mogelijkheid te geven om uit te vliegen. De kopse kant van het dak biedt via de kantpannen een geschikte opening naar het dak voor gierzwaluwen om tot broeden te komen. Nader onderzoek is noodzakelijk om eventuele jaarrond beschermde nesten van de gierzwaluw in het plangebied te lokaliseren.

Steenuil

Steenuilen komen voor in kleinschalig agrarisch cultuurlandschap. De steenuil is een vogel die broedt in natuurlijke holtes van bomen (knotwilg of hoogstam fruitbomen) of in rustige hoekjes of nissen van gebouwen, in schuren of nestkasten. Daarnaast zoekt de steenuil voedsel op plaatsen waar lange en korte vegetatie elkaar afwisselen, zoals schapen- en paardenweides, erven, boomgaarden, moestuinen en tuinen. (Vogelbescherming, 2022). In de NDFF zijn geen waarnemingen van het plangebied bekend. Wel zijn in de

periode 2010 tot 2018 tientallen waarnemingen van steenuil in de omgeving van het plangebied gedaan, onder meer nabij het plangebied. In ieder geval tot en met 2017 werd langs de Kerkweg in een knotwilg gebroed. In 2018 is deze nestlocatie niet meer vastgesteld (Bleijerveld, 2019), maar werd wel een andere mogelijke nestlocatie ontdekt in een keet of in de directe omgeving daarvan (Figuur 4.1).

Tijdens het veldbezoek zijn in de aanbouw van de schuur braakballen en poepsporen van steenuil aangetroffen (Afbeelding 4.5). Het betreft hier waarschijnlijk oude sporen. Er zijn voor de steenuil geen geschikte plekken om tot broeden te komen in de schuur, maar kan hier wel rusten. Het weiland achter kan verder gebruikt worden als foerageergebied. Het is gezien de waarnemingen in de NDFF en de sporen in de schuur niet op voorhand uit te sluiten dat de onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van het functioneel leefgebied van de steenuil. Nader onderzoek is noodzakelijk om de gebruiksfuncties voor de steenuil in het plangebied verder inzichtelijk te maken.

Afbeelding 4.5 | Braakballen en poepsporen van steenuil aangetroffen in de aanbouw van de schuur (Afbeelding 4.5).

Kerkuil

De kerkuil is een soort die leeft in (half)open cultuurlandschappen met veel landschapselementen en jaagt in gras- of bouwland. Roest- en nestplaatsen zijn te vinden in schuren, kerktorens of speciaal opgehangen nestkasten (Vogelbescherming, 2022). Door het ontbreken van geschikte broedlocaties in de schuur kunnen nestplaatsen van de kerkuil worden uitgesloten. Uilenkasten of andere geschikte broedgelegenheid ontbreken. Verder zijn er geen sporen van kerkuil waargenomen tijdens het veldbezoek.

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, in hoge bomen in bos of boomgroepen (buiszard, roek, sperwer), in oude nesten van kraaien en roofvogels in boomgroepen (boomvalk), in oude nesten van kraaien en roofvogels in vooral naaldbomen (ransuil) en in nestpalen of hoge gebouwen (ooievaar). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig en grote nesten zijn niet in de bomen aangetroffen. Nesten van deze vogelsoorten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Algemene broedvogels

In het plangebied kunnen algemene broedvogels zoals merel (*Turdus merula*) en houtduif (*Columba palumbus*) tot broeden komen in de begroeiing en kauw *Corvus monedula*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*) in het woonhuis. Tijdens het veldbezoek is ook vastgesteld dat er kauwen broeden onder het dak en in de schoorsteen van het woonhuis.

Afbeelding 4.6 | Nestplaats van kauw onder het dak van het woonhuis.

Effectbeoordeling vogels

Het woonhuis heeft verschillende openingen die geschikt kunnen zijn als nestplaats voor huismus en gierzwaluw. Daarnaast is er mogelijk een rustplaats van steenuil aanwezig in de aanbouw van de schuur. Negatieve effecten op nest- of rustplaatsen van deze soorten zijn niet uit te sluiten door de sloopwerkzaamheden. Er is dan sprake van overtreding van artikel 3.1 uit de Wet natuurbescherming. Een nader onderzoek voor huismus, gierzwaluw en steenuil is noodzakelijk. De sloopwerkzaamheden hebben geen negatief effect op foerageergebied van steenuil. Daarnaast kunnen algemene broedvogels tot broeden komen in het plangebied. In gebruik zijnde nesten zijn beschermd onder

de Wet Natuurbescherming. Wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl er nesten in gebruik zijn kunnen negatieve effecten optreden. Om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels te voorkomen dienen mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Zie hoofdstuk 6.

Conclusie vogels

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied jaarrond beschermde nesten aanwezig kunnen zijn van huismus en gierzwaluw en een rustplaats van steenuil.
- Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten en rustplaatsen niet zijn uitgesloten.
- Er binnen het plangebied algemene broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten tot broeden kunnen komen, waarvan de nesten tijdens werkzaamheden in het broedseizoen vernield kunnen worden of ernstige verstoring tot hetzelfde effect leidt.
- Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2.
- Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk, de mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

Figuur 4.1 | Bekende broedlocatie steenuil van 2012 tot 2019 in de omgeving van het plangebied (NDFF).

4.5. Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Beschermde vissen zijn daarom in het plangebied uitgesloten.

Effectbeoordeling vissen

Wegens het ontbreken van oppervlaktewater binnen het plangebied is uitgesloten dat de werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde vissen. Een nader onderzoek naar beschermde vissen is daarom ook niet noodzakelijk.

Conclusie vissen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:
→ In het plangebied zijn geen beschermde vissen aanwezig.

4.6. Amfibieën

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF komen beschermde amfibieën in de omgeving van het plangebied voor, waaronder gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Deze soorten zijn beschermd onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, maar deze soorten zijn door Provincie Gelderland vrijgesteld van de verboden in de Wet natuurbescherming (Bijlage B).

Andere beschermde amfibieën worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Beschermde amfibieën komen voornamelijk voor in veen- of heidegebieden, in schone vennen, poelen en vijvers en in uiterwaarden. Dergelijk gebied is niet in het plangebied aanwezig.

Effectbeoordeling amfibieën

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde amfibieën (met uitzondering van enkele vrijgestelde soorten) in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde amfibieën. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Een nader onderzoek naar beschermde amfibieën is niet noodzakelijk.

Conclusie amfibieën

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:
→ In het plangebied geen beschermde amfibieën aanwezig zijn.

4.7. Reptielen

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde reptielen verwacht in het plangebied. De meeste reptielensoorten houden zich vooral op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos, - heide- en veengebieden. Ringslangen (*Natrix helvetica*) komen veel voor nabij watervoerende elementen zoals oevers van grote waterpartijen en poelen. Al deze biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig.

Effectbeoordeling reptielen

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde reptielen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde reptielen. Een nader onderzoek naar beschermde reptielen is daarom ook niet noodzakelijk.

Conclusie reptielen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:
→ In het plangebied geen beschermde reptielen aanwezig zijn.

4.8. Ongewervelden

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde ongewervelden verwacht in het plangebied. Beschermde ongewervelde diersoorten, zoals dagvlinders en libellen, stellen namelijk zeer specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig. Zij worden daarom ook niet verwacht.

Effectbeoordeling ongewervelden

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde ongewervelden in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde ongewervelden. Een

nader onderzoek naar beschermde ongewervelden is daarom ook niet noodzakelijk.

Conclusie ongewervelden

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde ongewervelden aanwezig zijn.

5. Houtopstanden

In de Wet natuurbescherming is in hoofdstuk 4 de bescherming van houtopstanden opgenomen. Voor bepaalde houtopstanden buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming geldt een meldings- en herplantingsplicht.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan.

5.1. Conclusie houtopstanden

Binnen het plangebied worden geen houtopstanden geveld en derhalve geldt voor dit project geen meldings- of herplantingsplicht.

6. Mitigatie soortbescherming

Onderstaand is per soort(groep) beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau. Deze maatregelen zijn uitsluitend van toepassing op de soorten waarvoor geen aanvullend onderzoek nodig is. Maatregelen voor huismus, gierzwaluw, steenuil en gebouwbewonende vleermuizen kunnen pas worden gespecificeerd na afronding van het nader onderzoek.

6.1. Algemene maatregelen

- De werkzaamheden dienen door een ecologisch deskundige ecooloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage D is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ecologisch deskundige.
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ecologisch deskundige.

6.2. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze te typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig

beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden.
- Wees alert op dieren in het plangebied. Wacht tot dieren zelfstandig het gebied hebben verlaten.
- Werk vanuit het midden van het plangebied naar de rand, of werk langzaam in één werkrichting zodat verstoorde dieren de mogelijkheid hebben om het plangebied te verlaten. Draag er tevens zorg voor dat de richting waarin de dieren moeten vluchten voldoende beschutting of leefgebied biedt.
- Verlichting is alleen aan wanneer dat functioneel noodzakelijk is. De verlichting wordt voldoende afgeschermd en alleen op het werk gericht. Gebruik alleen verlichting met een naar beneden gerichte lichtbundel.
- Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

6.3. Algemene broedvogels

Veel broedvogels zijn opportunisten die weinig eisen stellen aan hun omgeving. Alle vogelnesten zijn beschermd als ze in gebruik zijn. Algemene broedvogels zijn niet standvastig, ze kunnen ieder jaar op een andere plek broeden en zijn weinig kieskeurig. Soorten die tot broeden kunnen komen in of nabij het plangebied zijn o.a. kauw, spreeuw, merel en houtduif. Onderstaande maatregelen en aandachtspunten moeten in acht worden genomen ten aanzien van algemene broedvogels om een overtreding van artikel 3.1, lid 2 te voorkomen.

- Er kunnen in het plangebied algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze

nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;

- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode. Voor verlaten nestplaatsen geldt dit niet;
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren;
- Indien dit niet mogelijk is, dient het plangebied voorafgaande aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor vogels om tot broeden te komen;
- Indien het niet mogelijk is om buiten de broedperiode te werken en/of het plangebied broedvrij te

houden, dient het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een ecologisch deskundige (Bijlage D) gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedende vogels;

- Wanneer er geen vogels nestelen kan er begonnen worden met de ingreep. Bij aantreffen van een broedgeval in het plangebied wordt een rust-zone afgezet door een ecologisch deskundige en wordt de locatie met rust gelaten tot de jongen zijn uitgevlogen. Er mogen geen werkzaamheden in de directe zone rond een nest plaatsvinden. De omvang van deze zone wordt door de begeleidende ecoloog bepaald. Eventueel kan er met schermen gewerkt worden die visuele verstoring en/of verstoring door geluid naar een broedgeval beperken.

7. Conclusie en advies

7.1. Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de werkzaamheden in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

Gebiedsbescherming

- *Zijn negatieve effecten op Natura 200 gebieden te verwachten en is daardoor een Voortoets noodzakelijk?*

Nee, het is niet noodzakelijk om een Voortoets t.b.v. een habitattoets in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

- *Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) te verwachten en is daardoor een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?*

Nee, het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een toetsing in dit kader is daarom niet nodig.

Soortbescherming

- *Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, in het plangebied is een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig. Ook kunnen nestplaatsen van huismus en gierzwaluw aanwezig zijn in het woonhuis. In de schuur is mogelijk een rustplaats van steenuil aanwezig. Daarnaast kunnen algemene broedvogels tot broeden komen in het plangebied.

- *Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Ja, de voorgenomen ingreep kan leiden tot het verlies van beschermde nest- en verblijfplaatsen. Het slopen van het woonhuis en de aanbouw van de schuur kan een negatief effect hebben op gebouwbewonende vleermuizen, huismus, gierzwaluw, en steenuil. Voor vleermuizen houdt dit een overtreding in van artikel 3.5 uit de Wet natuurbescherming, voor vogels geldt een overtreding van artikel 3.1. Verder worden negatieve effecten op algemene broedvogels verwacht

wanneer maatregelen binnen het broedseizoen plaatsvinden.

- *Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Voor broedvogels dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) plaats te vinden. Dergelijke preventieve maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6. Afhankelijk van de uitkomst van het nader soortgericht onderzoek volgen mogelijk aanvullende mitigerende maatregelen voor gebouwbewonende vleermuizen, huismus, gierzwaluw en steenuil.

- *Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van vleermuizen, huismus, gierzwaluw en steenuil dient nader soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd. Voor veel beschermde plant- en diersoorten zijn protocollen opgesteld waarin beschreven staat waar het nader soortgericht onderzoek aan moet voldoen om aan- of afwezigheid van de betreffende soort aan te kunnen tonen.

Vleermuizen

Het nader onderzoek voor gebouwbewonende vleermuizen dient plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol (2021) om vast te stellen of er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn in het woonhuis. De nadruk ligt hierbij op de volgende soorten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootovleermuis en laatvlieger. Hiervoor zijn drie veldbezoeken nodig in de periode 15 mei-15 juli (bestaande uit twee avondbezoeken en één ochtendbezoek met minimaal 20 dagen tussen deze bezoeken) voor het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen. Verder zijn, voor het onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen, twee bezoeken nodig in de periode 15 augustus – 15 september (met minimaal 20 dagen tussen de bezoeken).

Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen in de soortenstandaard van de huismus (BIJ12, 2017). Het onderzoek dient plaats te vinden door middel van twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of door middel van vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni. De inventarisaties dienen onder goede weersomstandigheden plaats te vinden, op geluidsluwe momenten, tussen één à twee uur na zonsopkomst en één à twee uur vóór zonsopkomst en met een tussenperiode van 10 dagen. Dit onderzoek richt zich op het woonhuis.

Gierzwaluw

Het nader onderzoek naar gierzwaluwen dient plaats te vinden volgens de richtlijnen zoals verwoord in de soortenstandaard van de gierzwaluw (BIJ12, 2017). Hierbij worden drie bezoeken uitgevoerd in de periode van 1 juni - 15 juli, waarvan één bezoek in de periode tussen 20 juni en 7 juli in verband met de aanwezigheid van jongen. Deze bezoeken duren twee uur en beginnen twee uur voor zonsondergang. Voor de veldbezoeken geldt een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Dit onderzoek richt zich op het woonhuis.

Steenuil

Het vervolgonderzoek naar steenuil dient plaats te vinden volgens de kennisdocumenten van BIJ12. Hiervoor worden drie bezoeken gepleegd in de periode van 1 februari tot 30 april (BIJ12, 2017). Zie tabel 7.1 voor een overzicht van de onderzoeksperiodes.

Houtopstanden

- *Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?*

Binnen het plangebied worden geen houtopstanden geveld en derhalve geldt voor dit project geen meldings- of herplantingsplicht.

7.2. Conclusie

Uiteindelijk is hiermee de uiteindelijke vraag beantwoord:

- *Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?*

De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden en houtopstanden. Negatieve effecten op potentiële nest- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, huismus, gierzwaluw en steenuil kunnen niet worden uitgesloten. Daarom is het noodzakelijk om aanvullend onderzoek te doen naar bovengenoemde soorten (Tabel 7.1). Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan worden getoetst of het noodzakelijk is om een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen. Met inachtneming van de in hoofdstuk 6 beschreven maatregelen zijn negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op algemene broedvogels en onbeschermde soorten uitgesloten.

7.3. Kansen voor natuur

Er zijn kansen om de biodiversiteit in het plangebied te vergroten. Door natuurinclusief te (her)ontwikkelen wordt biodiversiteit versterkt, de gezondheid van mensen verbeterd en worden mens en natuur verbonden. Met kleine aanpassingen is vaak grote winst te behalen voor zeer uiteenlopende soorten. Hieronder worden enkele concrete aanbevelingen gedaan voor de nieuwbouw en de omgeving.

Gebouwen

Er liggen kansen om het nieuwbouw geschikt te maken voor verschillende soorten door natuurinclusief te renoveren of bouwen.

Verblijfplaatsen

Natuurinclusief bouwen hoeft niet ingewikkeld te zijn. Soms is wat ruimte achter het dakbeschot of onder de dakpannen al voldoende om verblijfplaatsen te creëren voor vogels en vleermuizen. Het gaat dus ook niet ten koste van het woongenot of de isolatie van het huis. Gebouwen worden geschikt gemaakt voor vleermuizen door het plaatsen van (duurzame) inbouwkasten, het openlaten van holle delen van muren (spouw) waartoe een invliegopening leidt, of het plaatsen van afwerking zoals boeiboorden waar ruimte achter openblijft. In de regel is alle bebouwing hoger dan 3 meter geschikt. Voor gierzwaluwen is het plaatsen van nestkasten voldoende, omdat foerageer-locaties op grote afstand van nestplekken kunnen liggen. De nestkasten dienen op minimaal 3 meter hoogte te worden geplaatst en voldoende vrije ruimte te hebben om in- en uit te kunnen vliegen. Voor huismussen kunnen ook nestplekken worden gerealiseerd. Voor huismussen

moet in de nabije omgeving wel worden gezorgd voor voldoende schuilplekken in hagen of andere dichte groene structuren, en idealiter zijn er (kleine) waterpartijen aanwezig die voor drinkwater zorgen. Ook voor andere soorten zoals de huiswaluw zijn kunstnesten beschikbaar.

Omgeving

Er zijn altijd kansen om een terrein beter aan te laten sluiten op de groene leefomgeving. In het algemeen geldt dat er in plaats van ondoordringbare bestrating kan worden gekozen voor materialen die meer water doorlaten en ruimte geven aan vegetatie.

Vegetatie

Bij herinrichting van de openbare ruimte speelt de vegetatie een belangrijke rol, zowel voor biodiversiteit als verkoeling ('klimaatbuffer'). Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van inheemse soorten bomen en planten en worden oude bomen niet aangetast. Door variatie in leeftijd, hoogte en soorten aan te brengen krijgen veel verschillende diersoorten de mogelijkheid om van de vegetatie gebruikt te maken als foerageer- of schuilmogelijkheid. Ook dood hout speelt hierin een rol. Jaarrond groene vegetatie biedt belangrijke schuilmogelijkheden voor vogels en insecten. Kruidenruigtes die op de juiste manier worden aangelegd en

beheerd bieden voedsel en waardplanten voor o.a. vlinders en wilde bijen.

Ecologische verbindingszone

Ecologische verbindingzones zijn van onschatbare waarde voor de natuur. Ze zijn op meerdere manieren te realiseren, van takkenrillen tot doorlopende boschages, ruigtes of oevervegetatie. Kleine zoogdieren gebruiken het om veilig te verplaatsen of voort te planten, insecten kunnen erin schuilen en voort te planten, en vogels vinden er voedsel.

Beheer

Minstens zo belangrijk als de inrichting van een gebied is het beheer ervan. Door bijvoorbeeld gefaseerd te maaien of te schonen behouden soorten altijd een deel van hun leefgebied en blijft een gebied biodivers. Voor het behoud van bepaalde habitattypen zoals bloemrijke ruigten is (gefaseerd) maaien en afvoeren essentieel.

Aan de slag?

Meer informatie is te vinden op

- <https://www.bouwnatuurinclusief.nl/> of
- <https://www.checklistgroenbouwen.nl/>.

Bureau Viridis adviseert u graag bij het creëren en behouden van een natuurinclusieve leefomgeving en kan ondersteunen bij de uitvoering.

8. Literatuurlijst

8.1. Literatuur

Bat Habitat key, 2018. Bat Roosts in Trees. A guide to identification and assessment for tree-care and ecology professionals. Pelagic Publishing, Exeter.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Bleijerveld, 2019. Quick Scan Flora en Fauna Kerkweg Rumpt. Bureau Bleijerveld. 2^e concept.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dietz, C., O. von Helvesen & D. Nill, 2011. Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

Limpens, H. G.J.A. & J. Regelink, 2017. Cursus vleermuizen en Planologie, Zoogdiervereniging.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol maart 2021.
www.netwerkgroenebureaus.nl.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Steen, W.A., 2020. Vleermuis- en broedvogelonderzoek KleurrijkWonen complex 102800 te Rumpt. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-070.

Steen, W.A., 2020. Vleermuis- en broedvogelonderzoek KleurrijkWonen complex 102780 te Rumpt. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-070.

Steen, W.A., 2020. Vleermuis- en broedvogelonderzoek KleurrijkWonen complex 102770 te Rumpt. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-070.

8.2. Websites

Verspreidingsatlas planten

Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna

Via www.ndff-ecogrid.nl/

Effecten op Natura2000 gebieden

<https://calculator.aerius.nl/calculator>

<https://natura2000.nl/gebieden>

<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicator.aspx>

Natuur Netwerk Nederland

Data.overheid.nl/datasets

Bijlage A. Wettelijk kader

Wet Natuurbescherming

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO is het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er mogelijk sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden. In een habitattoets worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en/of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend. Deze toetsing kan bestaan uit drie onderdelen;

- Voortoets;
- Passende Beoordeling;
- ADC-toets.

Voortoets

Middels een *Voortoets* wordt onderzocht of de ingrepen (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden. De Voortoets bestaat uit een beschrijving van het plan of project, de te verwachten effecten binnen en buiten het Natura 2000-gebied, en een analyse of daarbij (mogelijkerwijs) sprake is van significante effecten. In deze analyse mogen mitigerende en compenserende maatregelen niet meegenomen worden (Zie Kader 1, Mitigerende en compenserende maatregelen). Indien niet kan worden uitgesloten dat er significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen optreden moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Indien er zeker geen significant negatief effect is te verwachten dan is er geen vergunning nodig, bij het indienen van een aanvraag

wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag.

Kader 1 | Mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit een plan of project voortvloeien, voorkomen of verminderen. Het doel van dergelijke maatregelen is het voorkomen van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied.

Compenserende maatregelen zijn maatregelen die de aantasting (significante effecten) op de aangewezen habitats en -soorten in een natura 2000-gebied als gevolg van een project of plan compenseren.

Passende beoordeling

Indien uit de Voortoets blijkt dat er een kans is op een significant negatief effect, dient er een *Passende Beoordeling* uitgevoerd te worden. Tijdens het vaststellen van de mogelijk negatieve effecten mogen mitigerende maatregelen wél meegewogen worden in de beoordeling, compenserende maatregelen niet. Indien uit deze toetsing blijkt de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden kan een vergunning worden verleend en kan het plan vastgesteld worden. Blijkt er echter dat er werkelijk sprake is van mogelijk significante effecten dan wordt een vergunning alleen afgegeven indien er geen Alternatieven zijn, er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en er Compensatie plaatsvindt: de *ADC-toets*.

ADC-toets

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn, kan het plan alleen vastgesteld en vergund worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden (artikel 2.8-4)

- a. Er zijn geen Alternatieve oplossingen
- b. Het project wordt uitgevoerd onder Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- c. Er worden Compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Soortbescherming

Het hoofdstuk 3 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

- opzettelijk doden en vangen van vogels;
 - opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
 - eieren rapen en onder zich hebben;
 - opzettelijk verstoren van vogels;
- het verbod onder 4 is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijk invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Kader 2 | Opzettelijkheid in de Wet Natuurbescherming

Opzettelijkheid

Een situatie waarbij iemand een handeling verricht waarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt wordt dat deze gedraging leidt tot overtreding van een verbod, ook als een kwade intentie ontbreekt.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

1. opzettelijk doden en vangen;
2. opzettelijk verstoren;
3. opzettelijk vernielen of rapen eieren;
4. opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
5. opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding van natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wettelijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;

5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- a. opzettelijk doden of vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- c. in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;

- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelen, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of
- i. bestendig gebruik.

Kader 3 | Verstoring en vernietiging door verstoring

Ecologische verstoring

In ecologisch opzicht is verstoring een verandering door het toedoen van mensen in hoe een dier gebruik kan maken van essentiële hulpbronnen. Het kan hierbij ook gaan om een verandering in de perceptie van het dier. Dit betreft voornamelijk de toegang tot voedselbronnen en nest- of verblijfplaatsen (Gill, 2007). Dit is vaak een tijdelijke verstoring van individuen, wat soms ook kan leiden tot negatieve effecten op populatieniveau (Bejder et al. 2009).

Juridische verstoring

Verstoring is in juridisch opzicht een relatief begrip. Sommige verstoringen zijn per definitie tijdelijk, de hierdoor optredende verstoring is dus hooguit tijdelijk en kortdurend. Niet elke (tijdelijke) verstoring is een verstoring in de zin van de wet. Uit jurisprudentie (zie bronnen) kan worden afgeleid dat een (tijdelijke) verstoring, waarbij dieren zich (tijdelijk) aan een veranderde leefomgeving moeten aanpassen, niet leidt tot een opzettelijke verstoring in het kader van de Wet natuurbescherming.

Wanneer verstoring leidt tot vernietiging

Wanneer een verstoring van dusdanig duur of intensiteit is kan het voorkomen dat dieren hun nest of verblijfplaats permanent verlaten. In deze gevallen is er juridisch sprake van het vernietigen van een nest of verblijfplaats en worden verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (artikel 1.7) en de actieve

soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1). De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15 maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader 4, Jaarrond beschermde vogelnesten en Tabel 1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (voorheen Boswet). Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt, wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan

Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Tabel 2 voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten per provincie.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd en/of negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden dient altijd een ‘Nee, tenzij’-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tabel A¹ | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels. Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappe- lijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie													LNV
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH		
Aalscholver*	<i>Phalacrocorax carbo</i>	nee			2										0	
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	nee			5										0	
Bijeneter*	<i>Merops apiaster</i>	nee						4							0	
Blauwe reiger*	<i>Ardea cinerea</i>	ja		5b	2			4							5	
Blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	nee			5										0	
Boerenwaluw*	<i>Hirundo rustica</i>	ja						2			3				5	
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>	nee			5										0	
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	nee			0			0							5	
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	ja			0			0							5	
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	ja			0			0							5	
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>	nee			0										0	
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	nee		5a				3							4	
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	nee		4	3			2			3				5	
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	nee		0	0			0			0				5	
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	nee		5a				4							4	
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	nee		5b	4			4							5	
Dwergstern*	<i>Sternula albifrons</i>	nee			2										0	
Eider	<i>Somateria mollissima</i>	nee		0				0			0				5	
Ekster	<i>Pica pica</i>	ja		0	0			0			0				5	
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ja		0				0							5	
Gierzwaluw*	<i>Apus apus</i>	ja				4									2	
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	nee		0				0							5	
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	nee													0	
Grauwe klauwier	<i>Lanius collurio</i>	nee						4							0	
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	ja		0	0			0							5	
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	nee		5b	0			0							5	
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	nee		5b	0			0							5	
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	nee				4		2							3	
Grote mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>	ja			5										0	
Grote stern*	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	nee			2										0	
Grote zilverreiger*	<i>Ardea alba</i>	nee			2										0	
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	nee			5			4			5				0	
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	nee		5a				3							4	
Hop	<i>Upupa epops</i>	nee		0				0			0				5	
Huismus*	<i>Passer domesticus</i>	ja			1	4									2	
Huiszwaluw*	<i>Delichon urbicum</i>	ja		5b	2			2			2				5	
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	nee		5b	3			4							5	
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	ja		1	1	4		1							3	
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	nee		5b				0							5	
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	ja			5										0	
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	nee		0	0			0			0				5	
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>	nee													0	
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	nee													0	
Kokmeeuw*	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	nee			5										0	
Koolmees	<i>Parus major</i>	ja		0	0			0			0				5	
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia f. macrodactyla</i>	ja		0	0			0							5	
Kraanvogel	<i>Grus grus</i>	nee			5										0	
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>	nee						4							0	
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	nee						4							0	
Lepelaar*	<i>Platalea leucorodia</i>	nee			2										0	
Matkop	<i>Poecile montanus</i>	nee													0	
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	nee		5b	5						5				0	
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	nee													0	
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	nee													0	
Noordse stern*	<i>Sterna paradisaea</i>	nee			2										0	
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	nee		5a		4		1							3	
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	nee													0	
Oeverzwaluw*	<i>Riparia riparia</i>	ja		5b				4							5	

Tabel A² | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels. Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie												LNV
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	ja		5a		4		2							3
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>	nee			5			4							0
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	nee													0
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	nee													0
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	ja		0	0			0			0				5
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	nee													0
Purperreiger*	<i>Ardea purpurea</i>	nee			2										0
Raaf	<i>Corvus corax</i>	nee		5a	3			3			4				5
Ransuil	<i>Asio otus</i>	ja						3							4
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	ja			2			4			5				0
Roek*	<i>Corvus frugilegus</i>	ja				4		1							2
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	nee		5a				3							0
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	nee						4							0
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	nee		0				0			0				5
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	ja			5										0
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	ja				4		2							3
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>	nee													0
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>	nee													0
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	nee		5a				4							4
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	nee						4							0
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	ja		5b				0							5
Steenuil	<i>Athene vidalii</i>	ja				4									1
Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>	nee			5										0
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	ja			2										0
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	nee		5b	0			0							5
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	ja		3	3			3			4				5
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	nee									5				0
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	nee									5				0
Velduil	<i>Asio flammeus</i>	nee													0
Visdief*	<i>Sterna hirundo</i>	nee			5			4							0
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	nee													0
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	nee		5a				3							4
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>	nee													0
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	nee													0
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	nee						4			5				0
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	nee		5a	4			0			4				5
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	ja			5										0
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	ja						4			5				0
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	ja		0	0			0			0				5
Zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	ja		0	0			0							5
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ja		0	0			0							5
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	nee		5b	3			4			3				5
Zwarte stern*	<i>Chlidonias niger</i>	nee			2										0
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	nee		5a	4			3			4				0
Zwartkopmeeuw*	<i>Ichthyæetus melanocephalus</i>	nee			2										0

- 5a. Nesten die vallen onder 5a zijn in beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
- 5b. Nesten die vallen onder 5b zijn in beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel B | Overzicht vrijgestelde soorten per provincie, V = vrijgesteld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Provincie											
			Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	N-Brabant	N-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Z-Holland
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	V					V				V		V
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						V ¹						
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>	V	V	V	V		V	V	V	V	V		V
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	V					V				V		V
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crociodura russula</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V		V
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Steenmarter	<i>Martes foina</i>			V			V ²						
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	V				V	V				V		V
Zoogdieren	Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							V					
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Reptielen	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						V ³						
Reptielen	Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						V ⁴						
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Bastaardkikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V

¹ alleen vrijgesteld in de periode tussen maart t/m april en juli t/m november

² alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m februari

³ alleen vrijgesteld in de periodes juli, augustus en september

⁴ alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten

Tabel C | Overzicht van type verblijfplaatsen van vleermuissoorten in Nederland. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen gebouw- en/of boombewonende soorten. Het aantal X geeft aan hoe waarschijnlijk het type verblijfplaats is voor de soort, waarbij er vier keer een X verdeeld wordt over iedere functie (Dietz et al. 2011, Bat Habitat key 2018, Limpens 2012, Limpens & Regelink 2017). Een (X) betreffen uitzonderingen, Een * betekent paart en overwintert in typische (ondergrondse) winterverblijven zoals groeves, bunkers, kelders, etc.

Soort	Zomerverblijf		Kraamverblijf		Paarverblijf		Winterverblijf	
	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom
Baardvleermuis	XX	XX	XX	XX	XXXX*		XXXX*	
Brandts vleermuis	XXX	X	XXX	X	XXXX*		XXXX*	
Watervleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	XXXX*		XXXX*	
Franjestaart	X	XXX	X	XXX	XXXX*		XXXX*	
Ingekorven vleermuis	XXXX		XXXX		XXXX*		XXXX*	
Meervleermuis	XXXX		XXXX		XX* XX		XXXX*	
Vale vleermuis	XXX	X	XXXX	(X)	XX* XX		XXXX*	
Bechsteins vleermuis	XX	XX		XXXX	XXXX*		XXXX*	
Gewone grootoorvleermuis	XX	XX	XX	XX	XXXX*		XXXX*	
Grijze grootoorvleermuis	XXXX		XXXX		XXXX*		XXXX*	
Gewone dwergvleermuis	XXX	X	XXX	X	XXX	X	XXX	X
Kleine dwergvleermuis	XXX	X	XXX	X	XXX	X	XXX	X
Ruige dwergvleermuis	XX	XX	(X)	XXXX	XX	XX	XX	XX
Laatvlieger	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)
Tweekleurige vleermuis	XXXX		XXXX		XXXX		XXXX	
Rosse vleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX
Bosvleermuis		XXXX		XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX
Mopsvleermuis	XX	XX	XX	XX	XXX*	X	XXX*	X

Bijlage D. Ecologisch deskundige

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ecologisch deskundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een ecologisch deskundige iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ecologisch deskundig.

